

OCTAVIAN HOANDRĂ

Pe mine
să nu vă bazați

Jurnal extim

Editura
Evenimentul
și Capital

București, 2025

Cuprins

„Tavi Hoandră plin de senzualitate. Un pictor al
cuvintelor“ **7**

„Trăind între două cărți“ și două editoriale **9**

Un gând cu Octavian Hoandră **14**

Jurnal **19**

Interviuri **230**

Augustin Buzura **231**

Nora Iuga (2015) **249**

Alexandru Zub **269**

Ana Blandiana **287**

Andrei Andreicuț **303**

Andrei Marga **317**

Dinu C. Giurescu **335**

Pascal Bruckner **355**

Dan Berindei **373**

Ioan Aurel Pop **389**

Nora Iuga (2017) **411**

George Banu **437**

Dan Grigore **455**

Al Di Meola **473**

Gérard Depardieu **487**

Tavi Hoandă plin de senzualitate. Un pictor al cuvintelor

Am descoperit un Tavi Hoandă plin de senzualitate. Un pictor al cuvintelor care își expune viața într-o succesiune de simeze pe care așează atent cărți, trabucuri și femei. Totul învăluit într-un parfum ce vine dintr-o altă epocă, nu foarte îndepărtată, dar din ce în ce mai departe.

Plăcerea în care ești luat complice, de a mângâia o siluetă ce se pierde în amurg, savoarea pe care o simți când citești schimbul alert de idei cu unul din simbolurile culturii, greutatea gândurilor și, la final, eternitatea de care te simți cuprins, devin o o singură stare, greu de explicat.

De fapt nici nu vrea să ne-o explice, ci doar să ne-o dăruiască. Cred că din acest motiv Tavi Hoandă a preferat un titlu tăios: Pe mine să nu vă bazați! O barieră pusă celor care cred că Fericirea înseamnă și altceva decât plăcerea de a citi, de a iubi, de a dăru.

Dan Andronic

„Trăind între două cărți“ și două editoriale

M-a bucurat recent o știre despre învățământ. Anume că în ciclul obligatoriu din Marea Britanie va fi introdusă o disciplină în scopul formării de competențe ale discernământului între informațiile adevărate și cele false din media și rețelele de socializare. Înmarmarea cu un scut de protecție, adică, la manipularea prin publicitate și propagandă. Și, sper, decelarea falsei competențe din sectorul doxei, a opiniei, în favoarea informației corecte. Un algoritm simplu ar debuta cu identificarea emițătorului și a capacității sale de expertiză în zona de pronunțare, cu întrebări precum „cine este cel care afirmă că...?” și „în temeiul a ce...?”.

Când am primit manuscrisul cărții de față, știrea aceasta mi-a venit în minte. În tehnica asocierii libere utilizată de psihoterapeuți, fie pentru a genera idei creative, fie pentru a ajuta relaționarea unor gânduri și sentimente cu ceea ce se află în străfundul lor, rezultă asocierea dintre acest ultim volum al scriitorului, artistului plastic și jurnalistului Octavian Hoandră și proba competenței. De ce? - e însă interogația generată de asocierea a două fenomene, stări sau artefacte, fie datorită complementarității, fie a contrapunerii lor.

Pe cel mai greu cuțar (cum i se spune geamantanului în Ardeal) din whatsapp-ul meu, scrie Tavi Hoandră. Conține vreo 150 de chei de lectură a editorialelor

sale publicate din primăvara lui 2022 încoace. Între link-urile lor ne-am trimis mesaje comprimate în emoticoane, aprecieri, mulțumiri, uneori întrebări... Per ansamblu - ca frecvență, consistență și continuitate a comunicării, Octavian Hoandră este prietenul meu de pe internet.

Mărturisirea mă autorizează să-mi justific preferința pentru editorialele sale deși, în paranteză fie spus, nu agreez genul acesta publicistic. Și să observ, din nou, beneficiile metodei de liberă asociere, grație căreia Octavian Hoandră a generat un stil în jurnalismul românesc, relaționând marea literatură universală cu faptul mărunț de actualitate românească. Melanj impredictibil și savuros ca al sofisticaților artiști ai gastronomiei când asociază dulcele cu amarul, texturi alimentare moi cu crocante, baze coloristice reci și accente cromatice calde...

Iată exemplul cel mai recent. „Partidele vârstnice moarte, să cedeze locul partidelor tinere moarte!“, publicat în „Evenimentul Zilei“, la finele lui noiembrie, în toiul controversatelor alegeri prezidențiale și legislative.

Cităm introducerea: *„În minunata carte a lui Milan Kundera, „Iubiri caraghioase“ există o povestire zguduitoare: „Morții vârstnici să cedeze locul morților tineri“. La asta m-am gândit când mi-am dat seama că e posibil să vină, totuși, peste noi, deodată sfârșitul genului românesc de „politică în genunchi“. Titlul prozei, se potrivește perfect acestei „întâmplări“, petrecute în primul tur al alegerilor prezidențiale din România, când parcă s-a ridicat un vâl de pe ochii unei bune părți a acestui popor deprins înadins să trăiască în frică, fără suveranitate și fără demnitate“.*

Continuă cu sinteza „povestirii zguduitoare“ a scriitorului ceh, naturalizat în celebritate ca autor de limbă franceză. O fantă abia către copleșitor de

emoționanta descriere a unei femei. O anonimă a cărei pulsație interioară a încetat, nu se știe de ce: „Am văzut o femeie moartă ieri și ea respira ca noi. Dar cum moare o femeie? Cum o vezi murind? Ea moare dacă zâmbetul îi părăsește chipul, dacă nu-i mai pasă de frumusețea ei, dacă nu ține strâns mâinile cuiva (... și încă alte diamante și perle stilistice din tezaurul realismului magic al columbianului Gabriel Garcia Marques). Câte femei trăiesc printre noi și respiră, dar au murit cu mult timp în urmă? Stingerea strălucirii speranței și puterii din ochii ei este primul semn al morții...”

„Stingerea strălucirii speranței și puterii“ moartei vii a lui Marques devine însă imaginea iconică a vieților moarte a ... partidelor românești! Și marca Hoandă - o originală asociere - politică și literatură, mai bine zis literatură și politică -, unică în presa noastră cea de toate zilele.

Mi-l închipui pe autor trăind între rafturile de cărți ale unei mari biblioteci. Dar abilitatea de a găsi între sutele de mii de pagini dimprejur tocmai rândurile citite înainte cu zile, săptămâni, poate și ani, ține de magia unei memorii afective de stranie bibliofilă. În speranța decodării ei, am căutat confesiuni în paginile de jurnal. Octavian Hoandă se prezintă însă pe sine în tușe mai negre decât ar face-o un detractor: „Am fost o rată imensă...!“ Comparativ cu cine? Cu ceilalți (înțelegem din breaslă) care „se chinuie tot timpul să spună câte ceva nou, să explice, să afirme, să contrazică“. Dar „Ce oameni frumoși, totuși! (aceia, n.n.) E clar că nu m-am născut pentru lucruri serioase“. Și mai departe, ca și cum s-ar explica: „Singurul lucru constant serios pe care l-am făcut toată viața a fost fumatul. Și băutul cafelei. De la Naționale, Tractor, Mărășești, Carpați, Aroma, Litoral, Snagov, apoi bulgărești - BT și Kora, Luna etc., până la americane, ca în final să mă opresc la cele franțuzești - o vreme, Gitanes, Gauloises, cele cubaneze, Popular, Monte Cristo. Și, inevitabil, cigars - acum, de

vreo 15 ani, și *Lucky Strike*, *Pall Mall* și *Camel* fără filtru. Iar la cafea, de la nechezol trecând prin odiosul *Amigo* și până la specialitățile din America de Sud, de azi“.

E clar, literatură! Și cu jucată modestie: „Am avut norocul să fi citit câteva cărți, și înainte, și după anul în care am crezut ca prostul că poporul acesta se va schimba într-un fel în care să se procopsească. Trăind - între două cărți - în România atâția amar de ani aveam să constat ce mare adevăr a rostit Miguel de Cervantes când a spus că „Sunt lucruri în care trebuie să crezi pentru a le putea vedea“.

Din viața între două cărți apare însă și impulsul creativ: „Am scris dintr-o suflare un text. Să văd cui să îl dau. (...) Când scriu parcă scap, parcă mă eliberez, ca și cum aș trece frontiera“.

Nu știu cât bine fac clasei politice editorialele lui Octavian Hoandră. Sau cât ajută la decredibilizarea ei. În opinia mea, sunt o benefică pledoarie făcută lecturii într-o Românie plasată în capul zgârciților Europei din piața de carte. Și un elogiu al unui mare cititor adus grandioasei literaturi. Rostul monahilor este rugăciunea către Dumnezeu ca să pășuiască Apocalipsa, mi se spunea în copilărie. Rostul propovăduirii marilor creatori este salvarea lumii prin perenitatea frumuseții și valorilor sale.

De-aceia îl citesc pe Tavi Hoandră.

Lavinia Betea

Un gând cu Octavian Hoandră

Pascal Bruckner, unul dintre interlocutorii lui Octavian Hoandră din aceste pagini, îl readucea în atenție pe Pascal pentru cotidianul «Le Monde», în 2020, în vremea pandemiei : „Nefericirea oamenilor vine dintr-un singur lucru: nu știu să rămână liniștiți în camera lor“ - iată ce spunea Pascal despre divertisment. Apoi: „Faptul că oamenilor le place atât de mult zgomotul și agitația face ca închisoarea să fie un supliciu oribil. Și ca plăcerea singurătății să fie un lucru de neînțeles.“ Am putea să-i răspundem: necazul europenilor se trage tocmai din faptul că trebuie să rămână în camerele lor. Ceea ce ne amenință astăzi nu este atât virusul cât lipsa de acțiune, nu atât riscul de a ne îmbolnăvi cât acela de a muri de plictiseală. Orice ar zice Pascal, divertismentul este esențial, inutilitatea vitală, căci fără aceste intermitențe care fragmentează cotidianul, existența ar începe să semene cu o pedeapsă“.

Cred că Octavian Hoandră se simte foarte bine în camera lui, printre miile de cărți, lângă cafele exotice și cigars, cu care își mai ademenește și prietenii. De acolo, din turnul său nu fildeș, ci de fum, din singurătatea sa, Tavi scrutează nemilos lumea care ne înconjoară, împărtășindu-ne revolta și exasperarea sa. Autor al unui „Jurnal de pandemie“ („Școala Ardeleană“, Cluj, 2020; Edilivre, Paris, 2021), comentator avizat al realităților contemporane („Țară eșuată vinde pitici de grădină“,

EVZ, 2023), poet de taină și ființă cu vocația rară a prieteniei, Octavian Hoandră alege de această dată să se înfățișeze cititorului cu o carte alcătuită în aparență din elemente disparate: pagini de jurnal întretăiate de editoriale în prima secțiune și interviuri din vremea când realiza emisiunea „Realitatea Românească”, în cea de a doua.

Divertismentului, de care vorbește Bruckner, Tavi îi opune seriozitatea ardelenescă pe care pare să o pună în fiecare afirmație, în spatele căreia stau cărțile citite cu folos. Inutilitatea, vitală pentru omul de pe stradă, este transferată de Octavian Hoandră asupra propriului text, la care ba ar renunța, ba nu, ca orice scriitor autoreflexiv autentic. Iar plictiseala de care vorbește Bruckner nu îl amenință deloc pe jurnalistul clujean, înzestrat natural cu o curiozitate de entomolog. Microscopul său este întors când spre sine, când spre lumea din jur, cu toate derapajele ei.

Jurnalul său, în siajul lui Radu Petrescu, consemnează evenimente aparent neînsemnate, dar care, în opinia mea, ar putea fi în orice clipă începutul unui text ficțional (Tavi e și romancier, să nu uităm „Dreptul la frică”, elogiat de Adrian Marino).

Editorialele din această carte sunt, din nou, expresia dezgustului jurnalistului pentru clasa politică actuală, pe care o înfierează fără milă.

Voi vorbi mai mult despre interviurile din partea a doua a cărții, difuzate la postul Realitatea între 2015 și 2017, în cadrul emisiunii „Realitatea Românească”. Asta pentru că ele îmi evocă o epocă de care îmi e tare dor, nu prea îndepărtată și totuși la distanță de ani-lumină: lumea din jurul nostru nu o luase complet razna, măcinată de pandemii și de războiul din proximitatea noastră. În duminicile acelor ani, nu ratam pentru nimic în lume emisiunea jurnalistului clujean.

Nu voi vorbi aici despre interlocutorii lui Tavi

Cred că ceea ce făcea diferența în emisiunea găzduită în acei ani de Realitatea era faptul că lui Octavian Hoandră îi pasa de ceea ce se întâmpla cu țara aceasta, de valorile ei, de vârfurile ei și de omul de pe stradă. În

iluzie. o oră și mult după aceea, întrebarea multora această tot ceea ce ne înconjoară. Însă emisiunea lui, pentru „Trumuseța va salva lumea”, crez repede dezmințit de și cititor rafinat, Tavi pare să creadă, utopic, că Pasionat de literatură, el însuși scriitor de valoare o justifică.

cel mai adesea cu amărăciunea pe care prezentul nostru împună cu invitații săi posibile direcții de evoluție, noastre și al contemporaneității, jurnalistul trasează starea actuală a României. Bun cunoscător al istoriei de mândru de valorile noastre și în suferință pentru iveală un om profund îndrăgostit de țara lui, nespus lui Octavian Hoandră din aceste interviuri dau la Că în toate cărțile și luările sale de poziție, întrebările și dezinvolt, să se „deschidă”.

inferioritate față de oaspeții săi, invitându-i, și subtil ființa și în opera lor. Jurnalistul nu este nicio clipă în (cititor) cu ceea ce au ei mai bun și mai adevărat în etc., provocându-i să vină în fața publicului spectator dialoghează de la egal la egal cu scriitorii, istoricii, filosofi ziarele de azi). Un intelectual cu o vastă cultură, care imediat de acest lucru deschizând televizorul sau specie, se pare, pe cale de dispariție (ne convingem jurnalist în adevăratul sens al cuvântului, dintr-o Interviuurile din această carte ne pun în față un

leagă de peste treizeci de ani. indirect, care beneficiază de avantajul prieteniei ce ne despre cel care pune întrebările. Un fel de portret ci despre ceea ce interviurile care urmează trădează vertebrală a acestui neam ar fi imposibil de imaginat-, din aceste pagini - nume în absența cărora coloana

plus, eleganța dezbaterii, nivelul ei ridicat și totuși nu inaccesibil spectatorului de rând.

Octavian Hoandră a fost sufletul acelei emisiuni; o parte din interviurile difuzate atunci sunt reunite în această carte (multe, prin forța împrejurărilor, nu au fost recuperate). Să le citim, să vedem că multe din spusele invitaților lui Tavi de atunci s-au adeverit, să vedem că lucrurile nu merg deloc mai bine și să facem ceva, să începem de undeva...

E duminică, zappez cu înverșunare pe canalele noastre, știri apocaliptice, breaking news și înjurături, subcultură, dezbinare și ură, angoasă pe care prezentatorii incuți ne-o întrețin fățiș...Ce mai e de făcut? Răspunsul e individual și îl veți găsi poate citind această carte.

Letiția Ilea

17 mai

Ce trist: Crăiuțiu. Discipol al lui Șora. Putem judeca? Oameni care au devenit specialiști. Nu sunt mai sinceri diletanții - de scris.

Alt discipol al lui Șora: Dan Arsene. Un băiat bun. Tăcut.

Întâlnirea cu Șora - Tănase St., Florin Predescu (Cenaclul „Lumina - Împăratul Romanilor“ - Sibiu).

Șora - un „occidental“ liber. Restul - atârnători.

Tutun „Pipa Noastră“.

Brădeanu. M. Ivănescu.

Teresa de Avila.

Ne putem concentra asupra derutei unei societăți.

Suntem prea mici - cei inteligenți/ nemulțumiți/ s-au concentrat pe propria persoană. Au plecat, au vânat diplome. Au vândut ce aveau mai pur. Țara cere suflete. Au câștigat cei care au preferat așa-zisul „diletantism“ autohton. S-au ascuns în biblioteci prin prisma dragostei pe care o aveau pentru un domeniu sau altul.

Apar la TV tot felul de baby - ușor grizonati, la cravată, care invită în formula 1/1 băieți de pe stradă, cu pantofi cu talpă de cauciuc, care ne explică lucruri de o banalitate înfricoșătoare, cum anume să trăim, să realizăm, să ne reechilibrăm. Bașca medici scăpătați care ne spun ce și cum să mâncăm. Doamne ajută!

18 mai

Bâlbă oribilă: politicieni de vârf, vorbind despre valori și democrație... Unde să fugi?

Suntem un popor damnat. Nu putem și nu avem unde să fugim de propria noastră lașitate.

Un Iisus din adidași colorați, uzați.

19 mai

*Ar trebui înlocuit teatrul clasic cu unul de marionete.
Ar fi mai cinstit.*

Niciun pic de tandrețe față de limba română.

20 mai

*Goana cu care părăsim traiul după obiceiuri românești.
Copiem alte feluri de manifestare și asta ne va face din ce
în ce mai rău. Nu vom mai fi „noi”.*

*Prompteristele: „trage pe nas, a fost săltat”. Nu mai au
nicio candoare față de cuvânt.*

Tot 20 mai

*Principiul de drept conform căruia „Nu există justiție
fără iertare” nu mai există.*

*O femeie - să fi avut 40 de ani - la TV. Schingiuirea
vinovatei.*

Lipsa nuanțelor va duce la dezastru.

Groaznic.

*TV: Sunt „jurnaliști” (infatuați) bogați pe banii luați
de la politicieni, care au nervi să realizeze amănunte
neesențiale ale campaniei. Suficientă și incultură. Ce jos
am ajuns...*

22 mai

*Am ajuns la protestul cu umbrele. Bun, zic! De la dansul
pinguinilor prin vuvuzele, la umbrelele cu etichete.*

*Zi neagră în ceea ce a rămas din ce a mai rămas din
„Justiție”. A trebuit să le reamintească mizeria de
„Ceașescu” și reamintească ce a ajuns marea justiție
.... bani grei. Au cerut și ochelari.*

26 mai

Ce-mi plac „invitații” televiziunilor care nu se pot pronunța despre Coldea... Trebuie păstrată prezumția de nevinovăție: Ar da în el, dar, parcă, nu chiar în cap... greșos!

„Calibrarea discursului”...grotesc...

27 mai

Prima injecție cu insulină.

6 iunie

Câtă zbatere. Nicușor, Clotilde, Piedone. Câtă energie cheltuită, câte emisiuni, câte cuvinte, articole.

Primit stiloul reparat. Ce bucurie.

Cât rău a putut face Securitatea acestei țări. De pe care nici acum nu vrea să-și ia mâna.

Câtă mizerie pot stoca, totuși, în hambarul lor, acești „tineri” neomarxiști, îmbătrâniți în rele, variantelor lor, securiști.

Tot 6 iunie

Să găsești tonul!

De confesiuni s-a săturat toată lumea. Scriu cu un Mont Blanc 149 Meisterstück.

Atâția oameni care n-au astâmpăr. Și te trezești în fiecare zi că-i 6 dimineața, ca să înduri iarăși și iarăși, aceleași bălării... Ce pedeapsă...

„Duios vola (Spetzenkandidatul!)”

7 iunie

N-am avut niciodată, cu privire la politicieni, senzația acută de scârbă. Acum, de-o vreme, de fapt o am. Mi